

Afgørelse truffet af:
Ankestyrelsen

Afgørelsesdato:
16-08-2012

Uds. dato:
02-10-2012

Nummer:
158-12

J.nr.
4300069-12

Status: Gældende

Principafgørelse om: **anbragt uden for hjemmet - egenbetaling - fritagelse - behandlingsmæssigt sigte**

Lov:

Lov om social service - lovbekendtgørelse nr. 810 af 19. juli 2012 - § 159

Resumé:

Principafgørelsen fastslår

Udgangspunktet er egenbetaling

Forældre har en pligt til at bidrage til udgifterne ved et barns eller en ungs anbringelse uden for hjemmet i forhold til deres indkomstgrundlag. Dette gælder både anbringelser med samtykke og anbringelser uden samtykke.

Fritagelse for egenbetaling

Der er dog mulighed for at meddele hel eller delvis fritagelse for egenbetaling, selvom der efter de økonomiske forhold er grundlag for at pålægge forældrene en egenbetaling.

Kommunen har således efter en konkret og individuel vurdering mulighed for at meddele hel eller delvis fritagelse for egenbetaling. Fritagelsen kan begrundes med forhold hos barnet eller den unge eller forældrene. Der er nævnt en række forhold i bekendtgørelsen, der kan medføre fritagelse for egenbetaling, herunder bl.a. det forhold, at opholdet har et udpræget behandlingssigte.

Udpræget behandlingssigte

Hvis opholdet har et udpræget behandlingssigte, kan kommunen vælge at meddele hel eller delvis fritagelse. Udpræget behandlingsmæssigt sigte skal forstås således, at der skal være et massivt behandlingsbehov, der har stået på over en længere periode, og hvor der er udsigt til udvikling af ikke ubetydeligt omfang. I situationer, hvor vanskelighederne er konstateret, skal der som udgangspunkt ikke ske fritagelse for egenbetaling ved forebyggelse af vanskelighederne, med mindre der er tale om forebyggelse for at imødekomme en markant forværring af barnets eller den unges tilstand. Det vil ikke være tilstrækkeligt, at barnet eller den unge alene har behov for støtte. Endvidere skal barnets eller den unges behandlingsbehov udspringe af barnets forhold og ikke af forældrenes forhold.

Ved vurderingen af, hvornår et ophold har et udpræget behandlingssigte, har vi opstillet nogle pejlemærker:

1. Er anbringelsen nødvendig for, at der sker en udvikling hos barnet eller den unge?
2. Er anbringelsesstedet egnet, og kan det tilbyde relevant behandling til barnet eller den unge?

Det er således afgørende for vurderingen, at der ikke alene er tale om pasning og pleje, men at der også sker en udvikling hos barnet eller den unge af ikke ubetydeligt omfang.

Endvidere er det afgørende, om det er påkrævet, at barnet eller den unge har brug for ophold i døgnregi, eller om det vil være tilstrækkeligt, at barnet eller den unge tilbydes dagbehandling. En situation, hvor dagbehandling er tilstrækkeligt, men ikke muligt grundet forældrenes manglende forældreevne, vil derfor ikke være omfattet af denne fritagelsesgrund.

Konkrete eksempler

Sag nr. 1 (4300069-12)

Det vurderedes ud fra en konkret vurdering, at moderen skulle fritages for egenbetaling, da NN's anbringelse havde et udpræget behandlingsmæssigt sigte.

I den konkrete sag var NN vokset op hos sin mor og hendes kæreste med en storebror. Siden vuggestuen havde der været støtte til NN, idet han havde haft problemer med opmærksomhed, uro, impulsiv adfærd og usikker forståelse for det sociale samspil samt mange konflikter. Derudover havde han haft sprogartikulations problemer og sansemotoriske problemer. Der havde været støtte til daginstitutionen samt i skolen. Desuden havde der været råd og vejledning til moderen, betaling af pasning i hjemmet, taxabevilling samt medicinbevillinger.

Under anbringelsen på opholdsstedet H udviklede NN sig i starten, men under den sidste del af anbringelsen var han i dårlig trivsel, og man konkluderede, at han skulle flyttes til et andet sted. Her skulle der være støtte døgnet rundt i socialpædagogisk regi med forståelse for unge med hyperkinetisk adfærdsforstyrrelse og mental retardering af lettere grad.

Vi lagde vægt på, at NN mest fremtrådte som en dreng med nedsatte kognitive ressourcer, opmærksomhedsforstyrrelse og specifikke vanskeligheder i forhold til empati og forestillingsevne. Der var tale om specifikke vanskeligheder i det sociale felt og specielt i følelsesmæssigt belastede situationer, som gav anledning til bekymring for NN's videre personligheds-mæssige udvikling. Der havde været støtte til NN siden vuggestuen, idet han havde haft problemer med opmærksomhed, uro, impulsiv adfærd og usikker forståelse for det sociale samspil samt mange konflikter. Derudover havde han haft sprogartikulations problemer og sansemotoriske problemer.

Vi lagde endvidere vægt på, at NN var omfattet af opholdsstedets målgruppe, og det kunne give NN relevant behandling i forhold til hans vanskeligheder.

Vi lagde endvidere vægt på, at NN var beskrevet med massive vanskeligheder, hvortil han havde brug for støtte og behandling. NN's vanskeligheder var så massive, at det var afgørende for hans videre udvikling, at han var anbragt i døgnregi.

Sag nr. 2 (4300025-12)

Det vurderedes ud fra en konkret vurdering, at forældrene ikke skulle fritages for egenbetaling, da NN's anbringelse ikke havde et udpræget behandlingsmæssigt sigte.

I den konkrete sag var NN vokset op hos sine forældre med sine søskende. Forældrene havde haft et ustabil forhold præget af vold og misbrug, hvilket børnene havde overværet. NN var beskrevet som en stille, forsigtig og tilbageholdende pige. I x henvendte hun sig selv til en lærer, da forholdene i hjemmet var blevet for meget, og hun ikke længere ville bo hjemme. NN blev frivilligt anbragt uden for hjemmet i X. Inden da var hun blevet psykologisk undersøgt, og det var beskrevet, at hun var en tidligt følelsesmæssigt skadet pige, hvilket samlet set viste sig i en forstyrret evne til tilknytning, en skrøbelig realitetstestning, en usikker identitetsoplevelse samt hendes måde at forvalte følelser på.

Vi lagde vægt på, at NN var beskrevet med sociale, adfærdsmæssige og indlæringsmæssige vanskeligheder som følge af en opvækst præget af omsorgssvigt fra forældrenes side. Hun var en tidligt følelsesmæssigt skadet pige, hvilket kunne ses ved, at hun havde en forstyrret evne til tilknytning samt en skrøbelig realitetstestning. Hun var en utryk pige med lavt selvværd og selvtillid. Om forældrene fremgik det, at deres forhold var præget af vold og misbrug. De havde ikke indsigt i NN's vanskeligheder og behov, men havde tendens til at bagatellisere problemerne.

Vi lagde endvidere vægt på, at selvom NN var beskrevet med store vanskeligheder, hvortil hun havde brug for støtte og socialpædagogisk behandling med ophold uden for hjemmet i et struktureret og stimulerende miljø for at imødegå, at hendes udvikling blev yderligere truet, så vurderedes det, at NN's vanskeligheder ikke var så massive, at hun faldt inden for målgruppen, der kunne fritages for betaling.

Vi lagde i denne forbindelse vægt på, at forældrene havde egne vanskeligheder og ringe forældreevne, og at NN's vanskeligheder hang sammen med hendes opvækstmiljø.

Vi lagde endvidere vægt på, at NN havde været anbragt i en plejefamilie og skulle på A Kostskole.

Sag nr. 3 (4300032-12)

Det vurderedes ud fra en konkret vurdering, at forældrene ikke skulle fritages for egenbetaling, da NN's anbringelse på opholdsstedet A ikke havde et udpræget behandlingsmæssigt sigte.

I den konkrete sag var NN vokset op hos sine forældre og hans søskende. NN havde ikke haft sociale eller faglige problemer før 7. klasse, hvor han begyndte at vise utilpasset adfærd. Også hjemme var der konflikter, hvilket var den udløsende faktor til, at NN blev anbragt den 21. juli 2010. NN blev anbragt på opholdsstedet A. NN var blevet psykologisk undersøgt i september 2010. NN var beskrevet med gode kognitive ressourcer, men med sociale og følelsesmæssige vanskeligheder. Han kunne have en lav stresstolerance og begrænset selvkontrol.

Vi lagde vægt på, at NN på anbringelsestidspunktet var beskrevet med følelsesmæssige og adfærdsmæssige vanskeligheder, ligesom han havde vanskeligheder med at udnytte sin gode begavelse. NN var en normalt begavet dreng. NN's vanskeligheder udsprang bl.a. af et opvækstmiljø, der ikke i tilstrækkeligt omfang havde kunnet støtte og udvikle hans kompetencer. NN havde derfor brug for et miljøskifte til mere rummelige, forudsigelige og rolige rammer.

Vi lagde endvidere vægt på, at selvom NN var beskrevet med vanskeligheder, hvortil han havde brug for støtte, så vurderedes det samtidig, at han ikke havde et behandlingsbehov, men alene behov for støtte.

Afgørelse:

1. Baggrund for at behandle sagen

Sagen er antaget med henblik på afklaring af praksis i forhold til spørgsmålet om hel eller delvis fritagelse for egenbetaling efter den fritagelsesgrund, der vedrører udpræget behandlingsmæssigt sigte som følge af ændringen af reglerne med Socialministeriets bekendtgørelse nr. 498 af 25. maj 2011 om betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge under 18 år samt for døgnophold og udslusningsophold for unge i alderen 18 til og med 22 år.

2. Reglerne

Serviceovens § 159 giver socialministeren mulighed for at fastsætte regler om, at forældrene og barnet eller den unge betaler for døgnopholdet, jf. § 52, stk. 3, nr. 7.

Betalingsbekendtgørelsens § 1 fastslår, at forældre har en pligt til at bidrage til udgifterne ved et barns eller en ungs ophold/anbringelse uden for hjemmet i forhold til deres indkomstgrundlag.

Af § 7 i samme bekendtgørelse fremgår det, at det er muligt at meddele hel eller delvis fritagelse for egenbetaling, selvom der efter de økonomiske forhold er grundlag for at pålægge forældrene en egenbetaling. Dette kan bl.a. ske, når opholdet har et udpræget behandlingssigte, jf. § 7, stk. 1, nr. 1.

3. Andre Principafgørelser

Gældende

Ingen.

Kasserede

Følgende Principafgørelse er brugt ved afgørelsen, men skal ophæves med nærværende principafgørelse:

Principafgørelse C-56-05: Af principafgørelsen fremgår det, at forældrene var berettiget til fuld fritagelse for egenbetaling. Vi lagde vægt på de lægelige oplysninger om, at drengen havde store kontaktmæssige og sociale vanskeligheder i et omfang og en dybde, der gav indikation for en autisme spektrum forstyrrelse. Vi lagde endvidere vægt på, at drengen var anbragt på en institution, der var et behandlingshjem for børn og unge med bl.a. gennemgribende udviklingsforstyrrelser. Vi fandt, at ovennævnte bestemmelse (§ 7 i bekendtgørelsen) – *uanset ordlyden* – skulle forstås således, at betingelserne for fritagelse for betaling var opfyldt, når der var

tale om et barn eller ung med vidtgående handicap, og opholdet havde et udpræget behandlingssigte. Vi henviste endvidere til dagældende vejledning til serviceloven, der understøttede denne betragtning.

Følgende Principafgørelser er kasserede og gælder ikke længere:

Principafgørelse O-24-85 og principafgørelse O-40-91

4. Den konkrete afgørelse

Ankestyrelsen har i møde truffet afgørelse i sag om afklaring af praksis i forhold til spørgsmålet om hel eller delvis fritagelse for egenbetaling efter den fritagelsesgrund, der vedrører udpræget behandlingsmæssigt sigte som følge af ændringen af reglerne med Socialministeriets bekendtgørelse nr. 498 af 25. maj 2011 om betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge under 18 år samt for døgnophold og udslningsophold for unge i alderen 18 til og med 22 år.

Resultatet er

- NN skal fritages for egenbetaling

Det betyder, at kommunen skal tilbagebetale det beløb, som NN måtte have betalt for NN's søns ophold.

Vi er således kommet til samme resultat som Det Sociale Nævn i Statsforvaltningen Y.

Der var enighed på mødet.

Begrundelsen for afgørelsen

Udgangspunktet er, at forældre har en pligt til at bidrage til udgifterne ved et barns eller en ungs ophold/anbringelse uden for hjemmet i forhold til deres indkomstgrundlag.

Der er dog mulighed for, at meddele hel eller delvis fritagelse for egenbetaling, selvom der efter de økonomiske forhold er grundlag for at pålægge forældrene en egenbetaling. Dette kan bl.a. ske, når opholdet har et udpræget behandlingsmæssigt sigte.

Kommunerne har efter en individuel konkret vurdering mulighed for at fritage forældre for egenbetaling i nogle nærmere bestemte situationer, herunder bl.a. i de situationer hvor opholdet har et udpræget behandlingsmæssigt sigte.

Hvis opholdet således har et udpræget behandlingsmæssigt sigte, kan kommunen træffe afgørelse om fritagelse for egenbetaling.

Når der er tale om behandlingsmæssigt sigte, er det barnets forhold, der er afgørende. Der skal ske en udvikling med barnet og den unge og ikke alene være tale om pasning og pleje.

Ved vurderingen af om en anbringelse har et udpræget behandlingsmæssigt sigte, bør følgende momenter indgå ved vurderingen:

1. Er anbringelsen nødvendig for, at der sker en udvikling hos barnet eller den unge?
2. Kan anbringelsesstedet tilbyde relevant behandling til barnet eller den unge?

I den konkrete sag har vi lagt til grund, at NN's søn er vokset op hos sin mor og hendes kæreste samt en storebror. Siden vuggestuen har der været støtte til NN's søn, idet han har haft problemer med opmærksomhed, uro, impulsiv adfærd og usikker forståelse for det sociale samspil samt mange konflikter. Derudover sprogartikulations problemer og sansemotoriske problemer. Der har været støtte i daginstitution samt i skole. Desuden har der været råd og vejledning til NN, betaling af pasning i hjemmet, taxabevilling samt medicinbevillinger.

Under anbringelsen på H udvikler NN's søn sig i starten, men under den sidste del af anbringelsen er han i dårlig trivsel og man konkluderer, at han skal flyttes til et sted med støtte døgnet rundt i socialpædagogisk regi med forståelse for unge med hyperkinetisk adfærdsforstyrrelse og mental retardering af lettere grad.

Vi har lagt vægt på, at NN's søn mest fremtræder som en dreng med nedsatte kognitive ressourcer,

opmærksomhedsforstyrrelse og specifikke vanskeligheder i forhold til empati og forestillingsevne. Der er tale om specifikke vanskeligheder i det sociale felt og specielt i følelsesmæssigt belastede situationer, som giver anledning til bekymring for NN's søns videre personligheds-mæssige udvikling. Der har været støtte til NN's søn siden vuggestuen, idet han har haft problemer med opmærksomhed, uro, impulsiv adfærd og usikker forståelse for det sociale samspil samt mange konflikter. Derudover sprogartikulations problemer og sansemotoriske problemer.

Vi har endvidere lagt vægt på, at H er et skole- og behandlingshjem, hvis målgruppe bl.a. er børn med psykosociale eller kognitive vanskeligheder, ADHD eller en autimespektrumforstyrrelse. Opholdsstedet Ks målgruppe er børn og unge mellem 10 og 18 år med eksempelvis angst, depression, ADHD, tilknytningsforstyrrelse, udadreagerende adfærd, indadreagerende adfærd, omsorgssvigt, misbrug eller ikke-personfarlig kriminalitet.

Vi har endvidere lagt vægt på, at NN's søn er beskrevet med massive vanskeligheder, hvortil han har brug for støtte og behandling. NN's søns vanskeligheder er så massive, at det er afgørende for hans videre udvikling, at han er anbragt i døgnregi.

Det vurderes derfor ud fra en konkret vurdering, at NN skal fritages for egenbetaling, da NN's søns anbringelse har et udpræget behandlingsmæssigt sigte.

Oplysninger i sagen

Vi har afgjort sagen på grundlag af:

- De oplysninger, som forelå da nævnet traf afgørelse i sagen
- Nævnets afgørelse af 21. december 2011
- Klagen til Ankestyrelsen af 20. januar 2012 og 31. januar 2012
- Nævnets genvurdering

Kommunen traf den 27. januar 2011 afgørelse om forældrebetaling.

Denne afgørelse blev revurderet den 15. marts 2011, hvor kommunen fastholdt kravet om forældrebetaling og ikke fandt, at opholdet havde et udpræget behandlingsmæssigt sigte.

Nævnet ændrede den 21. december 2011 kommunens afgørelse af 27. januar 2011.

Nævnet fandt således, at NN skulle fritages for egenbetaling.

Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på de lægelige oplysninger om NN's søns lidelser, herunder oplysningerne om, at NN's søn er en dreng med nedsatte kognitive ressourcer, opmærksomhedsforstyrrelse og specifikke vanskeligheder i forhold til empati og forestillingsevne.

Endvidere lagde nævnet vægt på, at det blev anbefalet, at NN's søn blev placeret i et heldagstilbud.

Nævnet lagde desuden vægt på, at det fremgik af handleplanen fra maj 2006, at NN's søn havde et behandlingsmæssigt behov for indlevelse, forståelse, accept og tolerance, ro overskuelighed, genkendelighed, rutine, god forberedelse, guidning og overindlæring i sociale samspilssituationer.

Videre fremgik det, at det var Børnefamilieteamets vurdering, at NN's søn havde behov for ophold i døgnregi for at sikre en sammenhæng i hverdagen mellem skole og fritid i et miljø, hvor man kunne sikre de optimale rammer for NN's søn.

Endelig lagde nævnet vægt på, at H var et skole- og behandlingshjem, hvor en del af børnene havde psykosociale eller kognitive vanskeligheder, der kunne have hæmmet deres udvikling. Nævnet havde noteret sig, at det af handleplanen fremgik, at NN's søn skulle flytte anbringelsessted til Opholdsstedet K, der ligeledes ville kunne imødekomme hans vanskeligheder.

A Kommune klagede den 20. januar 2012 med supplerende bemærkninger den 31. januar 2012.

I klagen til Ankestyrelsen anførte kommunen, at de ikke fandt, at NN's søns anbringelse havde et udpræget

behandlingsmæssigt sigte. Kommunen anerkendte, at der var et anbringelsesbehov på anbringelsestidspunktet, men fandt ikke, at der var tale om, at anbringelsen havde et udpræget behandlingsmæssigt sigte.

Kommunen anførte videre, at § 7 i betalingsbekendtgørelsen var en "kan" bestemmelse, hvorfor forældrene ikke havde et retskrav på at blive fritaget.

Endelig anførte kommunen, at man i hver enkelt sag foretog en konkret og individuel vurdering.

Nævnet bemærkede ved genvurderingen den 3. februar 2012, at kommunen i klagen havde anført, at der altid foretages en konkret og individuel vurdering. Dette til trods fremgik det ikke af kommunens afgørelse af 27. januar 2011 hvilke hovedhensyn, der var blevet lagt vægt på ved afgørelsen af nærværende sag. Nævnet havde derfor foretaget en fuldstændig prøvelse af kommunens afgørelse og herunder også prøvet den skønsmæssige del af afgørelsen.

Endelig havde nævnet henvist til Principafgørelse C-56-05.